

SZEMLE

M. NÁDASI MÁRIA (SZERK.): PEDAGÓGUSOK TANÍTÓJA. EMLÉKKÖTET HUNYADY ZSUZSA TISZTELETÉRE. TAKÁCS ETEL PEDAGÓGIAI ALAPÍTVÁNY, 2020, BUDAPEST.

Csordásné Bölcsics Márta: Emlékek kincsesládája

Hunyady Zsuzsa neve a pedagógusszakma számára örökre összeforrt „A Tanító” fogalmával. Tanító volt a szó sokféle értelmében. Hivatását örökségként kapta édesapjától, Gárdonyi Lajostól; hogy azután a győri tanítóképzőben megszerzett alapokra építve a magyar tanítóképzés

megújítója legyen. Esetében a tanító fogalmához azonban elválaszthatatlanul kapcsolódik a kötet címében szereplő birto-

kos jelző. *A pedagógusok tanítója* kifejezés Zsuzsa különleges státuszára utal. Arra, hogy egy életen át tanította a tanítói mesterséget pedagógusok sokaságának; de még inkább arra az egyedülálló képességére, melynek hatására a vele különféle kapcsolatba kerülők szinte mindegyike úgy érzi, valami fontosat tanult tőle. Sok esetben egy-egy találkozás, egy-egy mondata is elegendő volt ahhoz, hogy tanítson. Hogy valami életre szólót kapjunk tőle. Ezt a különleges jelenséget ragadja meg, és kívánja megőrizni az emlékkötet.

A könyv kiadója a Takács Etel Pedagógiai Alapítvány, melyet Zsuzsa hozott létre, a névadó végakarata szerint a tehetséges pedagógusjelöltek támogatására. A TEPA 2019. októberében rendezte meg 25 éves jubileumi konferenciáját, amelyen kuratóriumunk tagjai egy-egy előadással emlékeztek a negyedszázados közös útra, Zsuzsa

A pedagógiai szakma szolgálatában címmel. Majd 2 hét múlva – feldolgozhatatlan hirtelenséggel – itthagytott bennünket. Tehetetlen fájdalomunk közepette az első pillanatoktól kezdve éreztük: tennünk kell valamit, ami hozzá méltó.

egy-egy mondata is elegendő volt ahhoz, hogy tanítson

E törekvésünk jegyében 2020. február 1-jén tartottuk meg Hunyady Zsuzsára emlékező konferenciánkat mintegy száz résztvevő

jelenlétében. Az itt elhangzott előadásokat, további anyagokkal kiegészítve, emlékkönyv formájában jelentettük meg 2020 tavaszán.

Az emlékező munkában – a konferencia szervezésében és a kötet összeállításában – oroslánrészt vállalt kuratóriumunk első elnöke, M. Nádasi Mária, akinek személye mindvégig a szív és az ész kényes egyensúlyának garanciája volt. Nádasi tanárnő, aki évtizedeken keresztül állt szoros szakmai és emberi kapcsolatban Zsuzsával, *A tanítóképzés elkötelezett előharcosa volt* című búcsújában így ír róla: „[...] arra szeretnék emlékezni, ami megkülönböztette Zsuzsát másoktól: a pedagógia (elmélet és gyakorlat) iránti szenvedély; szakmai kérdésekben az értékekben való hit, ezek bátor képviselője minden szinten; a mindent (oktatást, kutatást, tudományszervezést) egyszerű

tökéletesen csinálni akarás belső szükséglete; a pedagógiai folyamatokban résztvevők tisztelete, szeretete.”

Az általa szerkesztett kötet tartalomjegyzéke első pillantásra gazdagságában talán kissé eklektikusnak tűnik: konferencia-előadások, visszaemlékezések sokasága mellett Zsuzsa reprezentatív írásai, hétdalás publikációs listája és egy fényképeket tartalmazó fejezet. A könyv alaposabb megismerése után azonban kirajzolódik annak nagyon is egységes volta. A kötetet átszövő harmóniát Zsuzsa személyének hitelessége teremti meg: minden emlékképben és mondatban érezzük jelenlétét.

Az első fejezetben az emlékkonferencia előadásai kaptak helyet. *Csordásné Bölcsics Márta*, azaz jómagam „*Csőnded vagyok*” című emlékezésemben Hunyady Zsuzsáról mint példaképről beszélek. Felidézem az alapítványban végzett közös munkát, s a tanárnő személyes kapcsolatokban meg tapasztalható emberi nagyságát. *Dr. Serfőző Mónika*, a TÓK Neveléstudományi Tanszékének vezetője *A zsákutca megnyitása* címmel azt a folyamatot ismerteti, amelynek eredményeként Zsuzsa „A kora gyermekkor pedagógiája” szakirány létrehozásával megteremtette a lehetőséget, hogy a tanító és óvó szakon végzettek doktori címet szerezzenek. Egykori doktoranduszai, *Pajorné dr. Kugelbauer Ida*, a váci Waldorf Iskola tanítója, *dr. Golyán Szilvia*, az ELTE TÓK dékánhelyettese és *dr. Domonkos Katalin*, a pesthidegkúti Klebelsberg Iskola tanítója meghatottan emlékeznek vissza Zsuzsára, a sokat követelő, ugyanakkor empátikus és motiváló témavezetőre. *Dr. Perjés István*, a kaposvári egyetem pedagógiaprofesszora Zsuzsa inspirálta esszéjében a pedagógiai ízlésről való gondolkodásra készíti az olvasót.

Az emlékkonferencia azon előadása, amely Hunyady Zsuzsa szívügyét, munkásságának kiemelt területét járja be, tartalmánál fogva szétfeszítette a személyes emlékezések kereteit. *Dr. Rádli Katalin* minisztériumi szakmai főtanácsadónak a négyéves tanítóképzés megteremtésének folyamatát részletesen bemutató tanulmánya így külön fejezetbe került.

A kötet tervezése során vetődött fel bennünk a gondolat, hogy Zsuzsára emlékező könyvünk legyen a szó szoros értelmében is emlékkönyv. Felajánlottuk hát a lehetőséget, hogy mindazok, akik Rá emlékezni kívánnak, egy szöveget írjanak „Zsuzsa emlékkönyvébe”. Így született meg a 42 visszaemlékezésből álló fejezet. Elolvasása felkavaró és felemelő élmény, mely végül különös felismeréshez vezet: „Hát ők is ugyanazt élték meg Zsuzsa közelségében?!” Tiszta és egységes kép rajzolódik ki egy hiteles emberről, aki már húszévesen példaképe volt kollégiumi társnőinek. És sokak számára tudott az maradni évtizedeken át, sőt némelyek számára jelen van ma is.

legyen a szó szoros értelmében is emlékkönyv

Számos visszaemlékező vall arról, hogy „lebírhatatlan életerejéből”, „kirtatásából”, „ereklyeként” őrzött üzeneteiből merítenek erőt, ha kell.

Mint vezetőre vagy kollégára is hasonlóképpen emlékeznek rá: szakmailag „imponálóan felkészült”, „pengeélesen látja át és elemzi a helyzeteket”, „lenyűgöző teherbírást”, „igényes”, sőt „maximalista”, „szigorú” ugyanakkor humánus, elfogadó és lebilincselően emberi, aki, ha kell, kávéscsészét mosogat, ha kell, titkárnői szerepet vállal.

Olyan „nagy ívű tudós”, akinek tetteiben mindig érezhető a „szakma iránti alázat”, a másakra való odafigyelés, az ember és a téma iránti érdeklődés, az „elemi kíváncsiság”. És persze a tanítás szenvedé-

lye. Tanít minden szavával, mozdulatával, bárhol és bármikor: a temetőbe vitt baba-rózsa vagy egy hibásan megfogalmazott mondat kapcsán éppúgy, mint amikor egy professzortársa írását lektorálja. Mindezt úgy teszi, hogy mi fenntartások nélkül elfogadjuk tőle. És nemcsak elfogadjuk, megőrizzük egy életre.

Tanít, sőt nevel akkor is, amikor vitázik. Erről *Lénárd Sándor* írását idézem:

„[...] érvelése mellett, hogy kristálytisztán mutatta érveit s javaslata irányát, mindig tartalmazta a tudomány mögött az embert, a helyzet megértésének igényét, s távol állt bármilyen érdekhartól. Sokat tanultam Tőle arról, hogy kell képviselni álláspontunkat anélkül, hogy harccá váljon a vita.”

Zsuzsa barátságát nem volt könnyű kivívni. Érdekes, hogy a visszaemlékezésekben többen is hasonlóképpen írják le vele való kapcsolatuk fejlődésének állomásait. Az első benyomásuk Zsuzsáról: „távol-ságtartó”, „szigorú” szakteknitely, akiről tudni lehet, tiszteletet vívott ki magának a szakmában. A közös munka során aztán az is feltűnik, „odafigyel” a másokra. Később érezhető, hogy ez a figyelem „kitüntető”, és erősen ösztönzővé válik. Egyre inkább meg akarunk felelni neki, felismerjük, hogy nehezen kivívható dicsérete, „bizalma különös ajándék”. Végül valahogyan az is kiderül, hogy szakmai előmenetelünket is támogatja, sokszor úgy, hogy nem is tudtunk róla. Ennek a közös útnak a betetőzése többünk számára, amikor észrevesszük a különleges kisugárzását. Van, aki ezt Hamvas Béla

szavaival „mikrotheosznak, személyiség-fénynek” nevezi. Azt hiszem, ugyanerre gondol az is, aki ezt írja róla. „egy élettől ragyogó [...] mesesép fa, az élet fája.”

Hunyady Zsuzsa publikációinak listája is sokszínű, a világra nyitott, innovatív és gyakorlatiasságra törekvő szakmai életutat tükröz vissza. Fontos útjelző lehet az utána jövőknek!

Aki ennél többre, konkrét gondolatokra vágyik, három iránymutató jellegű írást is olvashat kötetünkben Zsuzsától, az ötödik fejezetben, amely szakmai munkásságának kvintesszenciájaként a négyéves tanítóképzés megteremtéséért, valamint a neveléstudományi mesterszak gazdagításáért végzett úttörő tevékenységét mutatja be. *Kereszty Zsuzsával* írt tanulmánya pedig a cigány gyerekek kompetenciáinak fejlesztésére felkészítő tanítóképzés törekvéseit foglalja össze.

Felvállalva elfogultságomat is hadd biztassam az Olvasót arra, vegye kezébe, és nyissa ki ezt a becses kincsesládikát. Ígérem, valódi értékeket – bölcs gondolatokat, meggható vallomásokot, igazi emberi történeteket – talál majd benne. És természetesen – ahogyan az egy kincsesládától elvárható – fényképeket, melyek egyszerre emlékeztetik a szemlélőt az idő múlására és arra, miként lehet

fontos útjelző lehet az utána
jövőknek

ezt bölcsen elfogadni, méltósággal viselni.

Ha elég figyelmesek vagyunk, végül a múlt kincsei között elrejtve egy iránytűt is találunk. Szerényen, mégis magával ragadóan mutatja számunkra az utat. Nemcsak az irányát, hanem azt is, hogyan érdemes végigmennünk rajta.

A Pedagógusok tanítója című emlékkötet korlátozott számban ingyenesen igényelhető a Takács Etel Pedagógiai Alapítvány e-mail címén: takacsetel@gmail.com